

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาประเทศของทุก ๆ ประเทศ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาซึ่งเป็นประเทศที่ประสบปัญหาความยากจน รายได้ของประชาชนในประเทศอยู่ในระดับต่ำ อัตราการว่างงานอยู่ในระดับสูงรวมทั้งการขาดแคลนเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิตส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อที่จะส่งผลให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการยกระดับรายได้ของประชาชาติให้เพิ่มสูงขึ้น มีการกระจายรายได้และการจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มีการจ้างงานในประเทศเพิ่มสูงขึ้น เมื่อประชาชนในประเทศมีรายได้เพิ่มสูงขึ้นก็จะส่งผลต่อการออมในประเทศ การออมในประเทศดังกล่าวจะเป็นการสะสมของทุนในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจดังกล่าวจะเกิดขึ้นตามกลไกของตลาด ซึ่งกลไกของตลาดจะทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพตามแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก แต่เมื่อพิจารณาในกรณีของประเทศกำลังพัฒนา การทำงานของกลไกตลาดไม่สามารถทำงานได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากตลาดมีการผูกขาดเกิดความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลข่าวสาร ส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการกระจายรายได้เกิดการจัดสรรทรัพยากรไม่มีประสิทธิภาพขาดเสถียรภาพในระบบเศรษฐกิจซึ่งตามแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์รัฐบาลจะต้องเข้ามาแทรกแซงในระบบเศรษฐกิจที่เกิดการผันผวนขาดเสถียรภาพ เพื่อที่จะส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศมีการเจริญโตอย่างมีเสถียรภาพ เครื่องมือที่รัฐบาลใช้เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจดังกล่าวก็คือการดำเนินนโยบายการคลัง

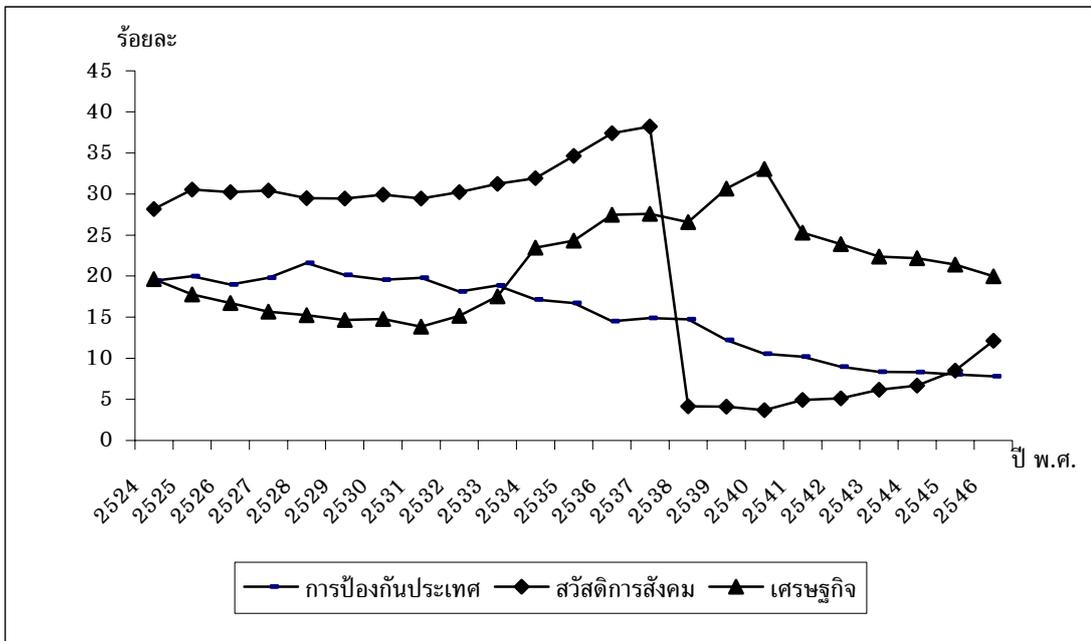
บทบาทหลักของรัฐบาลในการดำเนินนโยบายการคลังเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจ โดยเน้นที่ความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นสำคัญซึ่งประกอบด้วย การจัดสรรทรัพยากรในสังคม การกระจายรายได้และการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเพื่อที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น (ปราณี และฉลอมภพ, 2539) การดำเนินนโยบายการคลังของรัฐบาลเพื่อที่จะรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจจะดำเนินนโยบายการคลัง ทั้งในด้านการใช้จ่าย การเก็บภาษี และการก่อหนี้สาธารณะ นอกจากความล้มเหลวของกลไกตลาดดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว สาเหตุที่รัฐบาลดำเนินนโยบายการคลังโดยการแทรกแซงกิจกรรมในระบบเศรษฐกิจเนื่องมาจากการลงทุนใน

สาธารณูปโภคบางอย่างต้องใช้เงินจำนวนมากในการลงทุนพัฒนาหรือเป็นการลงทุนเพื่อความมั่นคงของประเทศ ซึ่งเอกชนไม่มีความสามารถในการลงทุน นอกจากนั้นรัฐบาลจัดหาสินค้าเอกชนเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม เช่น การศึกษาและการสาธารณสุข การแทรกแซงกิจกรรมในระบบเศรษฐกิจของรัฐบาลจะมีจุดมุ่งหมายให้มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพื่อที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน อย่างไรก็ตามการที่รัฐบาลเข้ามาแทรกแซงกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้นจะส่งผลกระทบต่อขนาดของรัฐบาลที่วัดจากสัดส่วนของรายจ่ายภาครัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น ซึ่งผลจากการขยายตัวของขนาดรัฐบาลอาจจะเกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั้งทางบวกและทางลบ

การแทรกแซงกลไกตลาดซึ่งสะท้อนถึงขนาดรัฐบาลเป็น การศึกษาโดยการเปรียบเทียบระดับของการแทรกแซงกลไกตลาดของระบบเศรษฐกิจของรัฐบาลซึ่งจะสะท้อนถึงขนาดของรัฐบาลระหว่างระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมและระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ถ้าเป็นระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ระดับของการแทรกแซงกลไกตลาดจะอยู่ในระดับต่ำส่วนระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมนั้นการศึกษาของ Tanzi and Schuknecht (1997) ระบุว่าสัดส่วนของการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติมากกว่าร้อยละ 50 ซึ่งถือว่าขนาดรัฐบาลมีขนาดใหญ่หรือรัฐบาลมีการแทรกแซงกลไกตลาดสูง ในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมที่เคยมีลักษณะเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมจะมีสัดส่วนของรายจ่ายภาครัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้นเพิ่มขึ้นซึ่งสะท้อนขนาดของรัฐบาลที่ขยายตัวขึ้น แต่ก็ไม่ได้สะท้อนถึงการแทรกแซงกลไกตลาดในระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นถูกใช้ไปในด้านการป้องกันประเทศ หลักประกันสุขภาพ และการศึกษา มากกว่าการแทรกแซงการลงทุนของเอกชน ถึงแม้ว่าขนาดของรัฐบาลที่ขยายตัวหรือเพิ่มขึ้นจะนำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ถ้าขนาดของรัฐบาลที่ใหญ่มากเกินไปจะส่งผลในทางลบเนื่องจากในการพิจารณาด้านที่มาของรายได้การที่รัฐบาลใช้จ่ายเพิ่มขึ้นส่งผลให้รัฐบาลต้องชดเชยค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นโดยการเพิ่มการเก็บภาษีทั้งทางตรงและทางอ้อมประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นจากรายจ่ายภาครัฐที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้เกิดการสูญเสียประสิทธิภาพหรือเกิด Deadweight Loss ขึ้นในระบบเศรษฐกิจ

ในกรณีของประเทศไทยเมื่อพิจารณาสัดส่วนค่าใช้จ่ายของรัฐบาลจำแนกตามประเภทการใช้จ่าย จากภาพที่ 1 พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2524–2530 สัดส่วนการใช้จ่ายในด้านสวัสดิการสังคมจะมีสัดส่วนที่สูงกว่า สัดส่วนการใช้จ่ายด้านเศรษฐกิจและสัดส่วนการใช้จ่ายในการป้องกันประเทศโดยสัดส่วนการใช้จ่ายในการป้องกันประเทศอยู่ประมาณร้อยละ 20 เนื่องมาจากในยุคดังกล่าวเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศไทยยังไม่เข้มแข็งและยังมีผลกระทบจากสงครามอ่าวเปอร์เซีย

แต่ภายหลังจากตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 สัดส่วนการใช้จ่ายด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเท่ากับร้อยละ 18 โดยสัดส่วนการใช้จ่ายด้านเศรษฐกิจมากกว่าสัดส่วนการใช้จ่ายในการป้องกันประเทศ ในปี พ.ศ. 2538 สัดส่วนการใช้จ่ายในด้านสวัสดิการสังคมลดลงอย่างรวดเร็วจากร้อยละ 40 ในปี พ.ศ. 2537 เป็นร้อยละ 5 ในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจ สัดส่วนค่าใช้จ่ายทางเศรษฐกิจได้ลดลง และพบว่าสัดส่วนค่าใช้จ่ายในด้านสวัสดิการสังคมซึ่งประกอบด้วยค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา การสาธารณสุข ความปลอดภัยทางสังคมกลับมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งให้เห็นว่าการใช้จ่ายของรัฐบาลเป็นเครื่องมือในการสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคมและเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำกันทางสังคม

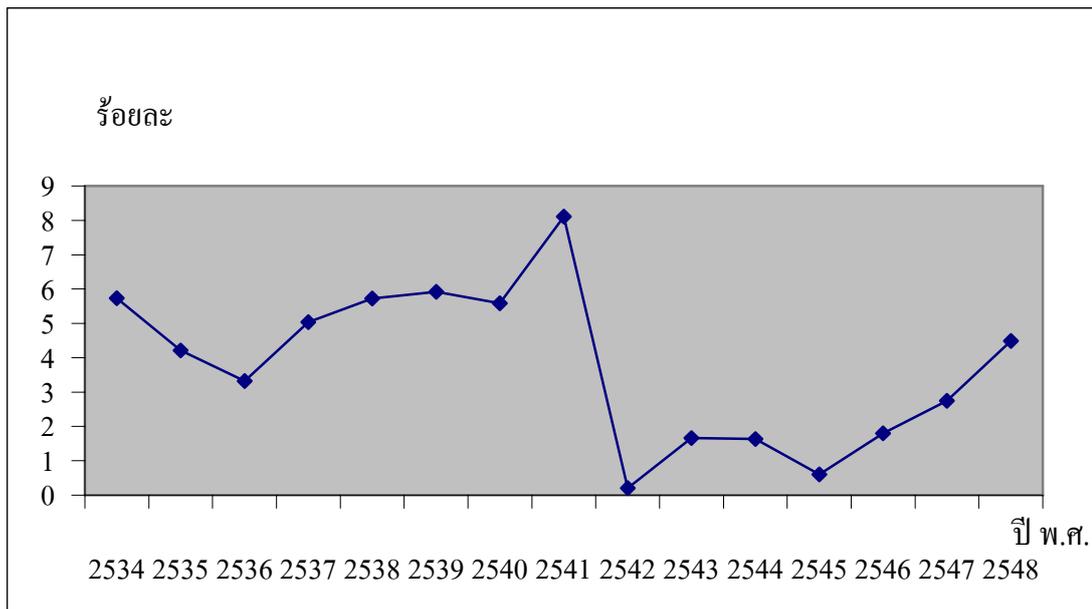
ภาพที่ 1 สัดส่วนค่าใช้จ่ายจำแนกตามประเภทของค่าใช้จ่ายต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดของรัฐบาลไทย พ.ศ. 2524-2546

ที่มา: Asian Development Bank (2546)

การดำเนินนโยบายการคลังของรัฐบาลเพื่อส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจทั้งการใช้จ่ายของรัฐบาลการใช้มาตรการด้านภาษีและการกีดกันสาธารณะ การดำเนินนโยบายการคลังจัดเป็นนโยบายทางด้านอุปสงค์รวม ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อที่รักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจทั้งด้านการจ้างงานและความเสถียรภาพทางด้านราคา โดยที่เสถียรภาพทางด้านราคาหรืออัตราเงินเฟ้อใน

ระบบเศรษฐกิจมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบ คือ ผลกระทบที่เกิดจากทางด้านอุปสงค์ (Demand Pull) และ ทางด้านอุปทาน (Cost Push) การใช้จ่ายของรัฐบาลการใช้มาตรการด้านภาษีและการกีดกันนี้ สาธารณะ ที่ส่งผลให้ขนาดของรัฐบาลมีขนาดเพิ่มสูงขึ้น ในระบบเศรษฐกิจที่ผลผลิตมีการจ้างงาน เต็มที่ จะส่งผลให้เกิดอุปสงค์ส่วนเกินขึ้นและเกิดเงินเฟ้อในระบบเศรษฐกิจ ส่งผลต่อเสถียรภาพ ทางด้านราคา

เมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทยซึ่งเป็นตัวชี้วัดอัตราเงินเฟ้อ จากภาพที่ 2 พบว่าช่วง ปี พ.ศ. 2534-2548 อัตราการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาผู้บริโภคของ ประเทศไทย มีการเปลี่ยนแปลงผันผวนอย่างมาก จะเห็นได้จากใน ปี พ.ศ. 2534 อัตราการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 6 และมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2537 อัตราการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 3 ในปี พ.ศ. 2536 เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 5 ในปี พ.ศ. 2537 และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดเงินเฟ้อในประเทศไทย

ภาพที่ 2 อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปของประเทศไทยปี พ.ศ. 2534-2548
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2549)

นอกจากนั้นในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงก่อนที่ประเทศไทยจะเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ระบบการเงินในประเทศไม่มีความมั่นคง สถาบันการเงินหลายแห่งในประเทศถูกปิดกิจการ อัตราการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศในปี พ.ศ. 2540 เท่ากับร้อยละ 6 และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่รัฐบาลในยุคนั้นได้ใช้นโยบายการคลังในการแก้ไขวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ โดยการเปลี่ยนไปใช้ระบบให้อัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวซึ่งส่งผลต่อการส่งออกและดุลการค้าของประเทศ ซึ่งในช่วงเวลาต่อมาประเทศไทยประสบปัญหาเงินเฟ้ออย่างรุนแรง เนื่องจากต้นทุนการนำเข้าสินค้าที่เป็นวัตถุดิบจากต่างประเทศ มีราคาแพงจากการที่ค่าเงินบาทอ่อนตัวลง ในปี พ.ศ. 2541 อัตราการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาผู้บริโภคเท่ากับร้อยละ 8 ซึ่งสูงที่สุด และต่อมาอัตราการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาผู้บริโภคก็ลดลงรวดเร็วในปี พ.ศ. 2542 จากช่วงเวลาดังกล่าวมาจนถึงปัจจุบันรัฐบาลในหลายยุคได้ใช้นโยบายการเงินและการคลังในการแก้ไขวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องจนในปี พ.ศ. 2545 ในยุครัฐบาลของนายทักษิณ ชินวัตร อัตราการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาผู้บริโภคเริ่มมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 2 ใน ปี พ.ศ. 2546 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5 ในปี พ.ศ. 2548 ซึ่งในช่วงดังกล่าวรัฐบาลมีการใช้นโยบายการคลังโดยการเพิ่มรายจ่ายรัฐบาลอย่างมาก มีการอัดฉีดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจโดยผ่านนโยบายการคลัง เช่น โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค กองทุนหมู่บ้าน และที่สำคัญคือโครงการเมกะโปรเจกต์ซึ่งต้องใช้เงินงบประมาณของรัฐบาลจำนวนมาก

ในปัจจุบันเศรษฐกิจของประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ ตามสถานะเศรษฐกิจของภูมิภาค แต่สิ่งที่เป็นประเด็นสำคัญที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต ก็คือการที่ระดับราคาสินค้าภายในประเทศมีการปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้ระดับราคาสินค้าในประเทศเพิ่มสูงขึ้นเกิดจากการที่ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลต่อราคาน้ำมันในประเทศให้ปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นตามราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก ซึ่งน้ำมันเป็นวัตถุดิบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการผลิตในทุกอุตสาหกรรม ส่งผลให้อุตสาหกรรมในภาคการผลิตของประเทศไทยมีต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นระดับราคาสินค้าในประเทศจึงเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องหรือเกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลมีการดำเนินนโยบายการคลังแบบขยายตัว มีการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยการอัดฉีดงบประมาณเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ ส่งผลให้ขนาดของรัฐบาลใหญ่ขึ้น ซึ่งรัฐบาลมีเป้าหมายให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การดำเนินนโยบายการคลังดังกล่าวจะเป็นการซ้ำเติมปัญหาเงินเฟ้อที่ประเทศได้รับ นอกจากนี้ภาวะเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นถือเป็นต้นทุนอย่างหนึ่งของการดำเนินนโยบายการคลัง เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การที่รัฐบาลดำเนิน

นโยบายการคลังซึ่งส่งผลในรัฐบาลมีขนาดเพิ่มขึ้นส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศประสบปัญหาเงินเฟ้อขึ้น สำหรับการศึกษานี้เป็นการศึกษาทดสอบผลกระทบของขนาดรัฐบาลที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อของประเทศเพื่อเป็นประโยชน์ในการพิจารณาระดับของการแทรกแซงของรัฐบาลในการใช้นโยบายการคลังในกิจกรรมทางเศรษฐกิจในระดับที่เหมาะสมเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจขยายตัวอย่างมีความมั่นคงและมีเสถียรภาพในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลกระทบของขนาดของรัฐบาลที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อในประเทศไทย

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาถึงผลกระทบของขนาดของรัฐบาลที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อในประเทศไทย จะเป็นการศึกษาโดยพิจารณาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นผลกระทบของขนาดของรัฐบาลที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อ โดยสร้างแบบจำลองทางเศรษฐมิติเพื่ออธิบายถึงผลกระทบและทิศทางของขนาดรัฐบาลที่มีต่อเสถียรภาพทางด้านราคาของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลทศดิกยุมิเป็นรายไตรมาส ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ไตรมาสที่ 2 ถึงปี พ.ศ. 2547 ไตรมาสที่ 4 รวมทั้งสิ้น 39 ไตรมาส

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาผลกระทบของขนาดของรัฐบาลที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อในประเทศไทยในครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางและบทบาทของรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่จะส่งผลกระทบถึงการขยายตัวและอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับที่เหมาะสม ที่ส่งผลต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและก่อให้เกิดเสถียรภาพทางด้านราคาของประเทศไทย

นิยามศัพท์

ผลิตภัณฑ์ในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) หมายถึง มูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นภายในประเทศในระยะเวลาหนึ่ง โดยไม่คำนึงถึงว่าทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการจะเป็นทรัพยากรของพลเมืองในประเทศหรือเป็นของชาวต่างประเทศ

ในทางตรงข้าม ทรัพยากรของพลเมืองในประเทศแต่ไปทำการผลิตในต่างประเทศก็ไม่นับรวมไว้ในผลิตภัณฑ์ในประเทศ ผลิตภัณฑ์ในประเทศมีการจัดทำทั้งตามราคาปัจจุบันและราคาคงที่โดย GDP ณ ราคาปัจจุบัน คิดมูลค่าผลผลิตเป็นเงินตามราคาตลาดของสินค้าและบริการเหล่านั้น ขณะที่ GDP ณ ราคาคงที่คิดมูลค่าผลผลิตเป็นเงินตามราคาปีที่กำหนดเป็นปีฐาน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2549)

งบประมาณรายจ่ายภาครัฐ (Government Expenditure Budget) หมายถึง แผนการจัดสรรทรัพยากร เพื่อนำไปพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาหนึ่งซึ่งเรียกว่า งบประมาณ งบประมาณจะมีระยะเวลา 12 เดือน หรือ 1 ปี โดยเริ่มต้น จากวันที่ 1 ตุลาคม สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายนของปีถัดไป (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2549)

ขนาดของรัฐบาล (Size of Government) สามารถวัดได้หลายวิธี เช่น จำนวนการจ้างงานในภาครัฐหรือสัดส่วนของการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติหรืออาจจะวัดจากการใช้จ่ายสุทธิของภาครัฐเฉลี่ยต่อหัว จะวัดขนาดของรัฐบาลโดยกำหนดขนาดของรัฐบาลจากสัดส่วนการบริโภคของรัฐบาลเปรียบเทียบกับการบริโภครวม (Tanzi and Schuknecht, 1997) แต่สำหรับการศึกษาค้นคว้าขนาดของรัฐบาลกำหนดจากสัดส่วนการใช้จ่ายรวมทั้งหมดของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น

$$\text{ขนาดของรัฐบาล} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดของรัฐบาล}}{\text{GDP}} \times 100$$

อัตราเงินเฟ้อ (Inflation Rate) หมายถึง อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภค ซึ่งอัตราเงินเฟ้อสามารถวัดได้จากดัชนีราคาหลายชนิด แล้วแต่วิธีการจัดทำที่ต้องการใช้ประโยชน์ในทางใด ที่รู้จักกันโดยทั่วไปได้แก่ ดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index) ซึ่งเป็นเครื่องวัดการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและบริการประเภทที่ผู้บริโภคทำการบริโภคเป็นประจำ ซึ่งจะกำหนดไว้ในช่วงเวลาหนึ่ง (ปีฐาน) เปรียบเทียบกับช่วงเวลาอื่น โดยคำนวณขึ้นจากค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของราคาสินค้าและบริการต่าง ๆ ซึ่งแต่ละรายการกำหนดมาจากแบบแผนการบริโภคของครัวเรือน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2549)

ปริมาณเงินตามความหมายแคบ (M1) ประกอบด้วย ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ที่อยู่ในมือประชาชนและเงินฝากเพื่อเรียกของภาคเอกชนที่ฝากอยู่ในธนาคารพาณิชย์ ซึ่งมีฐานะเสมือนเงินสดและมีสภาพล่องสูง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2549)

Deadweight Loss หมายถึง ความสูญเสียทางสังคม ผลประโยชน์ในรูปของส่วนเกินของผู้บริโภคและผู้ผลิตที่ลดลง โดยไม่มีฝ่ายใดได้รับประโยชน์ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2549)

วิธีการวิจัย

การศึกษาผลกระทบของขนาดของรัฐบาลที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อในประเทศไทยแบ่งออกได้ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาจะเป็นการวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงพรรณนาโดยจะใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิประเภทอนุกรมเวลา (Time Series) ที่รวบรวมจากฐานข้อมูลเศรษฐกิจของธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เอกสาร หนังสือ วารสาร บทความทางวิชาการและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ซึ่งวิเคราะห์จากการใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ ของรัฐบาลโดยพิจารณาจากรายจ่ายในแต่ละด้านต่อผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้นที่แสดงถึงขนาดของรัฐบาลซึ่งจะสะท้อนถึงนโยบายและการดำเนินนโยบายของรัฐบาลรวมไปถึงระดับการแทรกแซงของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจซึ่งถ้าการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลขาดประสิทธิภาพจะส่งผลให้ขนาดของรัฐบาลเพิ่มสูงขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องถึงอุปสงค์รวมในระบบเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มสูงขึ้นและส่งผลต่อเสถียรภาพทางด้านราคา ขณะเดียวกันพิจารณาถึงภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทย ศึกษาถึงผลกระทบของการเกิดเงินเฟ้อที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนสาเหตุการเกิดเงินเฟ้อและวิธีการแก้ไขปัญหา โดยใช้แหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่ได้มาสรุปและอธิบายในเชิงพรรณนา

2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ การศึกษาผลกระทบของขนาดของรัฐบาลที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อในประเทศไทยได้ทำการวิเคราะห์ ขนาดของรัฐบาลเป็นตัวสะท้อนถึงบทบาทของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ ขนาดของรัฐบาลจะใหญ่ขึ้นถ้ารัฐบาลมุ่งใช้นโยบายการคลังแบบขยายตัว ซึ่งสามารถพิจารณาจากการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนค่าใช้จ่ายทั้งหมดของรัฐบาลต่อ GDP ซึ่งนโยบายการคลังดังกล่าวจะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของอุปสงค์รวม และส่งผลต่อการเกิดเงินเฟ้อในระบบเศรษฐกิจ โดยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของรัฐบาลและการเกิดเงินเฟ้อ ดังกล่าวข้างต้นจะแสดงในรูปแบบสมการเศรษฐกิจ